

Výroční zpráva Gulag.cz, z.s.

2022

Obsah

Úvodní slovo

Členové týmu

Přehled činnosti:

projekty

výstavy, workshopy, konference

články, rozhovory

Web a sociální sítě

Vybraná čísla

Finanční část – účetní závěrka

Úvodní slovo

Ač se naše organizace věnuje primárně historickým tématům, rok 2022 nás postavil před velké výzvy vyvolané aktuálním děním, především zahájením ruské agresivní války proti Ukrajině. Velkou část našich personálních kapacit jsme věnovali pomoci našim kolegům z ruského Memorialu, kteří čelili likvidaci zastřešujících poboček, zabavení moskevské kanceláře a vynucené emigraci mnoha spolupracovníků. Ve spolupráci s Memorialem Česká republika jsme části z nich zajistili zázemí v České republice díky velkorysé nabídce předsedkyně Poslanecké sněmovny Markéty Pekarové Adamové využít služební dům předsedů parlamentu na pražském Břevnově. Díky tomu Memorial může alespoň částečně pokračovat ve své činnosti a projektech i po nuceném částečném vyhnání z Ruska a my díky tomu máme paradoxně s Memorialem ještě intenzivnější kontakt, který se snažíme využít i v rámci naší činnosti.

To se projevilo i na některých našich projektech v roce 2022. Asi největším byla příprava a zahájení výstavy „Sandarmoch – kde stromy mají tváře“, která pojednává o pohřebišti a popravišti z dob Velkého teroru v ruské Karélii, kde bylo popraveno i šest Čechů, a také o Juriji Dmitrijevi, který Sandarmoch objevil a dnes je vězněn Putinovým režimem. Výstava se věnuje obecně i situaci Memorialu a je doprovozena uměleckými díly, které věnovali převážně ruští umělci. Ukázalo se totiž, že po začátku války Ruska proti Ukrajině v Rusku stále žije mnoho lidí frustrovaných současným děním, kteří mají potřebu vyjádřit svůj vztah k minulosti i současnosti. Jsme rádi, že jsme jim mohli dát i my takovýto prostor v rámci výstavy.

Výstava od srpna 2022 putuje po České republice, po zahájení v Praze jsme ji uvedli v Brně a Liberci. Stejně tak jsme jezdili po naší zemi s filmem „Strážci paměti“, který jsme v loňském roce natočili právě s mnohými představiteli Memorialu. Film pojednává jak o Memorialu, jeho projektech a ruské politice paměti, tak i o aktuální reakci na zahájení války proti Ukrajině a problémech, v nichž se pracovníci Memorialu ocitli. Besed po filmu se vždy účastnili kolegové z ruského Memorialu, díky čemuž měla česká veřejnost možnost blíže se seznámit s problematikou sovětských represí a vztahu ruské společnosti k tomuto tématu.

Je to totiž téma, které se bezprostředně týká i nás. Mezi oběťmi sovětských represí, poprav, gulagu či deportací byly i tisíce Čechů a příslušníků dalších evropských národů. A to je dodnes i u nás velmi málo známá kapitola. To bychom rádi změnili, a proto jsme kromě našich osvětových akcí v loňském roce intenzivně vyvíjeli i vzdělávací program Gulag XR, který zveřejníme v příštím roce. Stále máme co rozvíjet a věříme, že díky vaší pomoci v tom budeme moci pokračovat i nadále. Rád bych poděkoval všem, kdo nás podporujete finančně i morálně, a také společnosti Alza, která se rozhodla naši činnost podpořit poskytnutím výpočetní a natáčecí techniky. Všechna tato podpora je pro nás nesmírně důležitá!

Štěpán Černoušek
předseda Gulag.cz

Členové týmu

Štěpán Černoušek / předseda

Petra Černoušková / projektová a finanční manažerka

Alexandra Skorvid / projektová manažerka

Lenka Bartošová / projektová manažerka

Tereza Soušková / projektová manažerka, SMM specialista

Tomáš Polenský / filmy a video

Igor Suvorov / produkce, expedice

Jan Vrátný / grafik a programátor

Josef Brošta / 3D grafik

Nela Laryšová / právnička

Zdeněk Žďárský / účetní

Gulag.cz, zapsaný spolek

Sídlo: Na Dolinách 524/40, Praha 4, 147 00

IČ: 22822852

Číslo účtu: 7067842001/5500

www.gulag.cz | info@gulag.cz

Přehled činnosti / Projekty

Gulag XR

V roce 2021 jsme pokračovali ve vývoji vzdělávacího programu Gulag XR, který využívá virtuální a rozšířenou realitu. Tento projekt financovaný v rámci programu Erasmus Plus oficiálně začal v roce 2020 a navazuje na naše první experimenty s rekonstrukcí tábora Gulagu ve VR, kterou jsme představili již v roce 2019. Našimi partnery v tomto projektu jsou vzdělávací společnost Scio, německý Memorial, polské Kolegium východní Evropy a slovenská pobočka Post Bellum. Naším cílem je vytvořit zcela nový přístup k výuce sovětských represí, během níž si žáci a studenti budou mimo jiné moci „okusit“ atmosféru gulagu. Díky inovativním technologiím a přístupům tak získají mnohem více informací a prožitků než při běžné hodině. Skrze reálné příběhy chceme žákům a studentům přiblížit různé formy represí od masových deportací, poprav či táborů po zprostředkování dobového vnímání situace v SSSR. Chceme také ukázat širší evropský kontext sovětských represí. Vzdělávací program by měl být připraven ke spuštění v průběhu roku 2023.

Vyhledávač v databázích sovětských represí

Průběžně od roku 2017 vyvíjíme spolu s kolegy z několika ruských poboček Memorialu vyhledávač v databázích obětí politických represí v SSSR. V roce 2022 jsme XXX.

Vyhledávač (včetně jeho českého popisu) je dostupný na adrese: <http://memsearch.org/cs/>

V roce 2022 probíhaly práce na jeho aktualizaci a modernizaci. Publikování obnovené verze je plánované na rok 2023.

Gulag Online

Nadále jsme rozvíjeli náš portál virtuálního muzea Gulag Online a chystali jsme jej na propojení se vzdělávacím programem Gulag XR.

Film „Strážci paměti“

24. října jsme veřejnosti představili nový dokumentární film „Strážci paměti“, který se věnuje historické paměti na sovětské represe, ruskému sdružení Memorial, jeho likvidaci a vyhocené situaci po začátku války na Ukrajině. Režisérem filmu je Tomáš Polenský. Slavnostní premiéra se uskutečnila v prostorách pražského kina Evald a po promítání následovala debata s bývalou výkonnou ředitelkou Mezinárodního Memorialu Jelenou Žemkovou, ředitelem knihovny Memorialu Borisem Bělenkinem a předsedou Memorialu v ruském Permu Robertem Latypovem.

24. 10 Premiéra filmu / Praha, kino Evald

Přehled činnosti / Výstavy, workshopy, konference

Workshopy „Dialog jako nástroj usmíření a rozvoje společnosti“

21. až 25. března jsme spolu s partnery pořádali tři workshopy na téma „Dialog jako nástroj usmíření a rozvoje společnosti“, které vedla Linda Norris z International Coalition of Sites of Conscience, jejíž je Gulag.cz také součástí. Workshopy a následné veřejné debaty proběhly v Karviné, v Písku a v Ústí nad Labem a těšily se velkému zájmu odborné a laické veřejnosti.

<https://gulag.cz/cs/novinka/dialog-jako-nastroj-usmireni-a-kultivace-spolecnosti-f53463ab-6586-4cbf-a25a-4730e6bba14f>, <https://gulag.cz/cs/novinka/ceska-mista-svedomi-ve-svetovem-kontextu>,

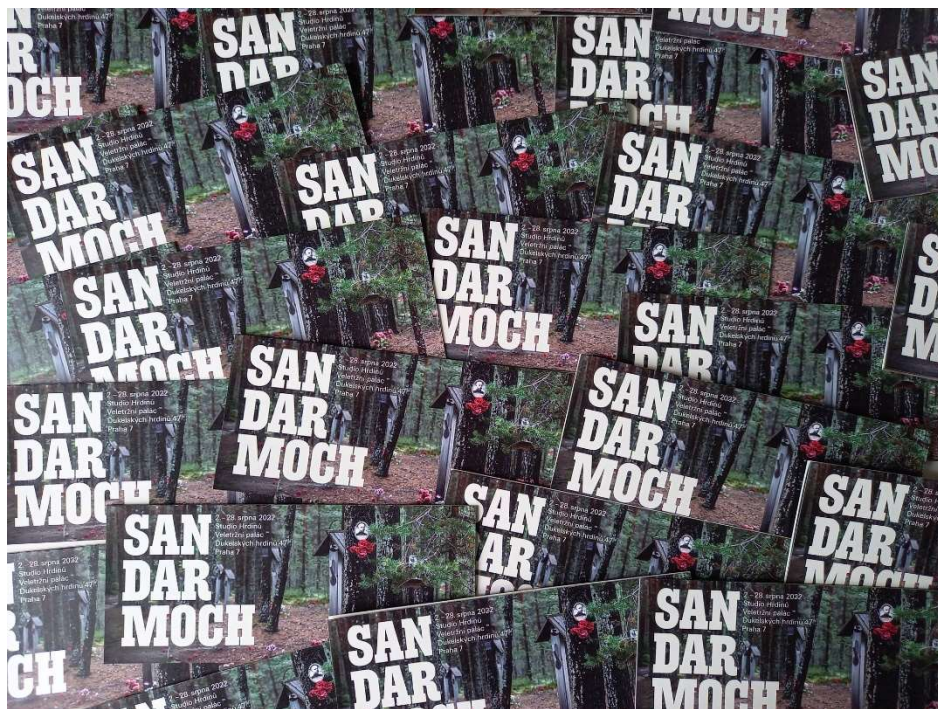
Linda Norris a spisovatelka Karin Lednická, která navštívila workshop v Karviné

Výstava „Sandarmoch - kde stromy mají tváře“

Během jarních a letních měsíců jsme věnovali energii nejen natáčení dokumentu „Strážci paměti“, ale také přípravě výstavy o popravisti z dob stalinského teroru a jeho objeviteli Juriji Dmitrijevi, vězněném dnešním ruským režimem. Výstava nese název „Sandarmoch – kde stromy mají tváře“ a představuje nejen historii Sandarmochu, ale i osobní předměty Jurije Dmitrijeva a jeho nálezy z expedic. Součástí výstavy jsou umělecká díla převážně ruských autorů reflektující tragické důsledky nedořešené ruské minulosti do současnosti.

Vernisáž se uskutečnila 5. srpna ve Studiu Hrdinů ve Veletržním paláci v Praze. Od 15. září do 30. října byla výstava k vidění v Atomovém krytu 10-Z v Brně a poté následovala zastávka v Krajské vědecké knihovně v Liberci (7. 11 – 10. 12)

Vernisáž 5. srpna / Studio Hrdinů, Veletržní palác v Praze (5. – 28. 8),
Brno (15. 9. – 30. 10 / Atomový kryt 10-Z), Liberec (7. 11 – 10. 12 / Krajská
vědecká knihovna)

Výstava „Andrej Sacharov — člověk epochy“

Výstava „Andrej Sacharov — člověk epochy“, kterou jsme české veřejnosti prezentovali v květnu 2021 u příležitosti stého výročí narození Andreje Sacharova, byla od 3. října do 30. listopadu k vidění na půdě Univerzity Palackého v Olomouci.

3. 10. – 30. 11 / Univerzita Palackého v Olomouci, katedra slavistiky

Přehled činnosti / Debaty, promítání a další akce

29. 3. / Vsetín (aula MG) – promítání dokumentárního filmu Cesta do Gulagu

3. 4. / Praha Hostivař (KC Farní dvůr) – promítání dokumentárního filmu Cesta do Gulagu

20. 5. / Praha (kino Atlas), promítání filmu Cesta do Gulagu a následná diskuze s litevským básníkem a disidentem Tomasem Venclovou a rusko-americkým slavistou a odborníkem na dílo Varlama Šalamova Jakovem Klotssem. Akce se zúčastnilo na 50 lidí.

10. 5 / Praha (budova FSV UK), přednáška ruského historika Konstantina Morozova na téma Stalinismus v ruské společnosti

19. 10 / Olomouc (Umělecké centrum Univerzity Palackého v Olomouci), předpremiéra filmu Strážci paměti, spojeno s diskuzí s členy ruského Memorialu Borisem Bělenkinem, Robertem Latypovem a Nikitou Lomakinem. Akce se zúčastnilo na 100 lidí.

20. 10 / Brno (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity), filmu Strážci paměti, spojeno s diskuzí s členy ruského Memorialu Borisem Bělenkinem, Robertem Latypovem a historikem Andrejem Zubovem

29. 10. / Praha (Újezd), akce Navracení jmen, jejímž iniciátorem je ruské sdružení Memorial. Během této akce tradičně čteme jména zdokumentovaných českých a československých obětí v SSSR. U památníku obětem komunismu na pražském Újezdě se sešlo více než 50 lidí.

4. 11 / Praha (Langhans), promítání filmu Strážci paměti v rámci festivalu Kulturus a beseda se Štěpánem Černouškem a historikem Konstantinem Morozovem

16. 11 / Praha (Gymnázium Arabská), promítání filmu Strážci paměti a beseda se Štěpánem Černouškem

23. 11 / Liberec (Krajská vědecká knihovna v Liberci), promítání filmu Strážci paměti a beseda s profesorem Janem Rychlíkem a Borisem Bělenkinem z ruského Memorialu

Přehled činnosti / Články, rozhovory

5. 4.: Rozhovor se Štěpánem Černouškem na Novinky.cz o ruské válce proti Ukrajině, uprchlicích a o tom, jak vnímat současnou situaci v kontextu ruské historie <https://www.novinky.cz/clanek/valka-na-ukrajine-predseda-gulag-cz-rusum-co-utikaji-bychom-meli-dat-pracovni-povoleni-40392744>

17. 6.: Ruská redakce Rádia Praha nás oslovila, abychom promluvili o našich projektech, především o našich výstavách <https://ruski.radio.cz/chehoslovackoe-ukrainskoe-i-gruzinskoe-repressirovannoe-iskusstvo-8753467>

20. 6.: Naše spolupracovnice Tereza Soušková byla za Gulag.cz pozvána, aby v Knihovně Kongresu ve Washingtonu promluvila o tom, jak pracujeme s historií a pamětí. Vyrovnávání se s minulostí a mapování represí je obzvláště důležité téma v době dnešní ruské agrese na Ukrajině.
<https://www.facebook.com/gulag.cz/posts/pfbid0dprKncSXkCcMU33jyaRzdHuHUPdvJue982X5yXYSr8KDZL2JfvU16xjQWN3Lkwithl>

10. 8.: Reportáž ruské redakce Rádia Praha z vernisáže výstavy „Sandarmoch - kde stromy mají tváře“ <https://ruski.radio.cz/sandarmoch-gde-u-derevev-est-lica-vystavka-o-svyazi-proshlogo-i-nastoyashchego-8758340>

12. 8.: Hlídací Pes o výstavě „Sandarmoch - kde stromy mají tváře“ <https://hlidacipes.org/zakazana-vystava-odhaluje-vrazdu-ceskych-ucitelu-ve-stalinskem-rusku-kvuli-sandarmochu-se-zatyka-i-dnes/>

29. 8.: Rádio Svobodná Evropa o výstavě „Sandarmoch - kde stromy mají tváře“ <https://www.svoboda.org/a/nadvigayuscheesya-varvarstvo-vystavka-o-sandarmohe-v-nehii-a-ne-v-rossii/32009075.html>

8. 10.: Reportáž ČT o výstavě „Sandarmoch - kde stromy mají tváře“ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097206490-udalosti-v-kulture/222411000121008/cast/938815/>

23. 10.: Článek Lindy Norris z International Coalition of Sites of Conscience o výstavě „Sandarmoch - kde stromy mají tváře“ <https://uncatalogedmuseum.blogspot.com/2022/10/exhibition-layers-small-but-mighty-in.html>

1. 11.: Rozhovor se Štěpánem Černouškem pro pořad Interview Plus o současnou situaci v Rusku a také o našich plánech a výstupech <https://plus.rozhlas.cz/sovetsky-svaz-je-pro-putina-nejlepsi-kapitolou-ruskych-dejin-opakuje-i-jeho-8859804>

12. 11.: Článek iDNES.cz o výstavě „Sandarmoch - kde stromy mají tváře“
v Liberci https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/rusko-vystava-pracovni-tabor-azyl-knihovna-sandarmoch-liberec.A221111_143948_liberec-zpravy_jape

Web a sociální sítě

gulag.cz

gulag.online

<https://www.youtube.com/@GULAGcz>

<https://www.facebook.com/gulag.cz>

<https://www.instagram.com/gulag.cz/>

Newsletter, přihlásit se můžete zde <https://rb.gy/7yini>

Zajímavá čísla

115.489 tisíc návštěvníků virtuálního muzea Gulag Online
z toho 21 procent z Ruska, 16 procent z USA, 12 procent z ČR, 10 procent
z Polska, 4 procenta z Ukrajiny, 4 procenta ze Spojeného království

1,2 tisíc odběratelů našeho Youtube kanálu

1273 odběratelů newsletteru v roce 2022

185 reakcí se dočkal nejúspěšnější příspěvek na facebookovém profilu Gulag.cz

Finanční část: účetní závěrka